

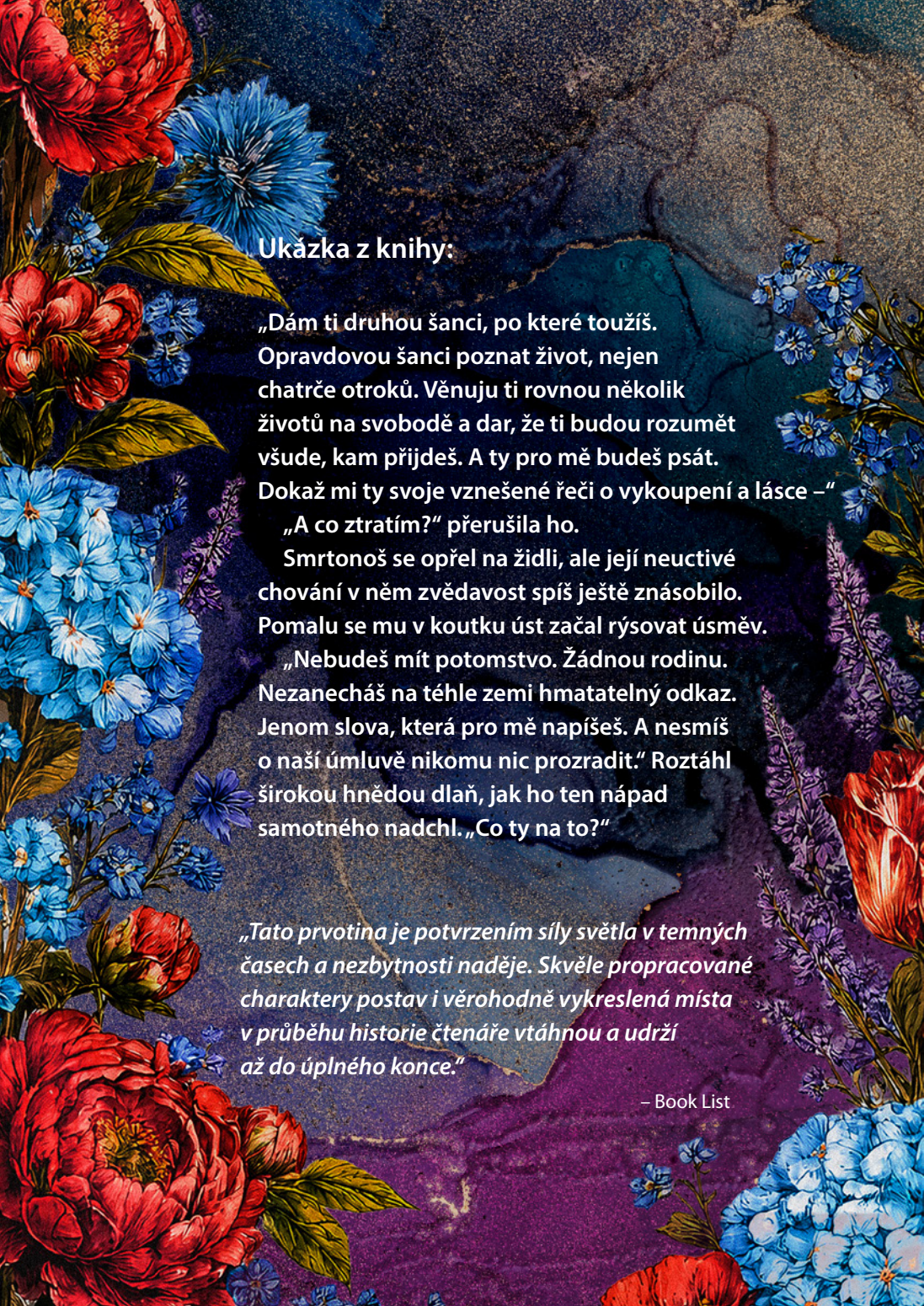

metafora

Úžasný život a lásky Nelly Carterové

BRIONNI NWOSU

Přeložila Veronika Lásková

Ukázka z knihy:

„Dám ti druhou šanci, po které toužíš. Opravdovou šanci poznat život, nejen chatrče otroků. Věnuju ti rovnou několik životů na svobodě a dar, že ti budou rozumět všude, kam přijdeš. A ty pro mě budeš psát. Dokaž mi ty svoje vznešené řeči o vykoupení a lásce –“

„A co ztratím?“ přerušila ho.

Smrtonoš se opřel na židli, ale její neuctivé chování v něm zvědavost spíš ještě znásobilo. Pomalu se mu v koutku úst začal rýsovat úsměv.

„Nebudeš mít potomstvo. Žádnou rodinu. Nezanecháš na téhle zemi hmatatelný odkaz. Jenom slova, která pro mě napíšeš. A nesmíš o naší úmluvě nikomu nic prozradit.“ Roztáhl širokou hnědou dlaň, jak ho ten nápad samotného nadchl. „Co ty na to?“

„Tato prvotina je potvrzením síly světla v temných časech a nezbytnosti naděje. Skvěle propracované charaktery postav i věrohodně vykreslená místa v průběhu historie čtenáře vtáhnou a udrží až do úplného konce.“

– Book List

BRIONNI NWOSU

Úžasný život a lásky

NELLY
CARTEROVÉ

Přeložila Veronika Lásková

Tento příběh je smyšlený. Jména, postavy, organizace, místa, události a příhody jsou buď výplodem autorčiny fantazie, nebo jsou použity fiktivně. Jakákoli podobnost se skutečnými osobami, ať už živými, či mrtvými, je čistě náhodná.

Text copyright © 2025 by Electric Postcard Entertainment, Inc.

Published in association with Electric Postcard Entertainment, Inc.

Translation © Veronika Lásková, 2026

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2026

All rights reserved

ISBN 978-80-271-8698-3 (ePub)

ISBN 978-80-271-8697-6 (pdf)

ISBN 978-80-7625-917-1 (print)

*Věnováno Samovi, který uvěřil.
A taky mé mamince, která uvěřila jako první.*

DOHODA

SAVANNAH - ČERVEN 1784

PROLOG

Smrtonoš zvolna kráčet po silnici k usedlosti Hampstead House – rovnoměrným krokem, všechny údy dokonale uvolněné.

Vysoko na obloze odměřovalo čas jasné červnové slunce a zahřívalo svými paprsky první hebké zelené výhonky bavlny, které vyrážely na polích. Na obzoru líně kroužili tři supi jako černé šrámy na modré obloze a postupně se snášeli níž k vyhlédnuté kořisti. Vykonávali svou práci stejně jako on.

Zjevil se před chvílí vedle blátivé cesty, celé rozryté od kol povozů a spousty kopyt, aby si došel pro další duši.

Kůže opálená do bronzova se mu v letním světle leskla a svaly se pod ní napínaly stejně jako na těle nebožáka, kterého si právě vyzvedl na fazendě poblíž Ria de Janeira. Býval to krásný muž, než ho rozdrtil objemný náklad cukrové třtiny.

Smrtonošovi se jeho postava natolik zalíbila, že si ji dočasně přivlastnil a dostavil se v ní i sem, mezi močálovité mokřady v okolí města Savannah v Georgii, aby se opět ujal svých povinností. Napadlo ho postupně zkoušet různá těla, protože se neustále snažil přijít lidem na kloub.

Ačkoli v sobě neměl pranic lidského, při práci přicházel s tímto plemenem do styku neustále. A lidé ho odjakživa přiváděli k údivu. Většinou to byli nepořádní, zmatení a krutí tvorové a on doufal, že když na sebe bude brát jejich podobu, podaří se mu vnímat svět jejich

očima a snad konečně pochopí, proč se chovají tak barbarsky nejen k sobě navzájem, ale často i ke všemu živému na zemi. Zatím se příklánil k názoru, že prostě jednájí iracionálně, protože stále nenacházel odpovědi, tedy aspoň ne takové, které by ho uspokojily.

Jenže z nápadu se mezitím stal zvyk, a tak se v lidské podobě zjevoval nadále.

Na okraji silnice se na chvíli zastavil a rozhlédl se po kraji, který mu rozhodně nebyl cizí. Letos v létě se tudy prohnala epidemie tyfu a žluté zimnice: nemoc nepozorovaně prosakovala z močálů do pitné vody, vplížila se do panského domu z bíle omítnutého dřeva a vyžádala si nejdřív život majitele a jeho mladé manželky, načež vklouzla i do chatrčí, jež byly rozesety po okolních polích a každou obklopovala malinká zahrádka. Smrtonoš si už z každé odvedl jednu dvě duše a zanechával po sobě řady kopečků z červené hlíny, které označovaly místo jejich pozemského odpočinku.

A teď se blížila poslední hodinka další z nich.

Vždycky se někomu někde blížila poslední hodinka.

Obracel ten problém už dlouho ze všech stran a konečně přišel na možné řešení.

Připadalo mu dokonalé.

Zbývalo jen vymyslet vhodný způsob, jak ho provést.

Vtom ho ze zamyšlení vytrhl rachot kopyt, jak se k němu s kodrcáním blížil povoz. Dřevěná kola se zarývala do hustého bahna, žalostně vyhlížeující hnědá kobyla klopýtala, zápasila s těžkým nákladem a vystouplá žebra se jí ztěžka nadouvala, jako by každý nádech měl být její poslední.

Kočí jménem Murray nebral na stav zvířete ohledy a znovu ho šlehl bičem, až se na hnědém zadku objevil rudý šrám. Hrbil se nad opratěmi, pušku položenou u nohou, a kalným zrakem neustále těkal po prázdné cestě před sebou. Smrtonoš ho nevzrušeně sledoval a viděl především nákazu skrytou v hloubi jeho útrobu.

Brzy ho sevrou křeče a bolesti, které mu rozervou vnitřnosti na kusy, až bude žadonit o rychlý konec. Toho se Murray dočká koncem týdne, kdy se bude zmítat a lapat po dechu v kaluži krve a zvratků.

V tuto chvíli však kočí o svém osudu neměl ani tušení, jen znovu práskl bičem a se zaťatými zuby hnal ubohé zvíře dál a dál, přičemž mu levá ruka nervózně poškubávala.

Jeho náklad na tom nebyl o nic líp.

Černoch jménem Scipio ležel na podlaze vozu schoulený mezi pilinami, mohutné hnědé ruce a nohy spoutané provazy a oči zavřené. Z rány na hlavě mu crčela krev, po pažích se mu až k ramenům plazily zlostné šrámy, bílou plátěnou košili měl roztrhanou na cáry a krvavé skvrny na ní kvetly jako vlčí máky uprostřed léta, takže bylo jasné, že i jeho si smrt vezme dřív, než se den nachýlí k večeru.

Smrtonoš se díval, jak povoz kodrcá na své neblahé pouti.

Zaplavil ho zvláštní pocit, jako bolestivá vlna horka – vědomí toho, co jejich blízký odchod ze světa znamená pro něj.

Práci a zase práci.

Další duše, které si musí vyzvednout a převézt na druhý břeh.

Zase a znovu.

Až na věky.

Všelijaké epidemie lidský rod jakžtakž držely na uzdě a odváděly do posmrtného života naráz celé zástupy, aniž se on musel příliš namáhat, jenže pak se lidé vždycky objevili znovu v ještě větším množství než dřív a opět dělali rámus, kuli pikle a dopouštěli se ukrutností – neustále se navzájem vraždili v nekonečných válkách, uprostřed špíny a moru, a jejich násilí a krutost nebraly konce.

Vždyť i nyní bez přestání vymýšleli nové způsoby zabíjení.

Děla.

Muškety.

Amputace.

Kolik vojáků si už musel vyzvednout z vojenských špitálů, kde to páchlo shnilým masem a chirurg odsekával raněným končetiny? A kolik jich posbíral na bitevním poli? Tam, kde dřív hynuly desítky duší, jich teď naráz padaly rovnou stovky. Jeden by si myslel, že sbírat je hromadně bude snazší, ale on si prostě nikdy neodpochinul.

Tolik bezdůvodně zmařených životů.

Nebylo by lepší je vyhladit všechny jednou provždy? ptal se v duchu Smrtonoš. Stačila by poslední velká morová rána a svět by od nich měl nadobro pokoj.

Znamenalo by to sice nejdřív obrovskou dřinu, ale jistě by pak bylo na světě líp. Časem by mohlo lidstvo vzniknout znovu, v lepší podobě. To by pochopitelně už nebyla jeho věc. Ale přece jen by se mu pak pracovalo líp. Podle jeho soudu z nich v současnosti nestojí za záchranu ani jediný.

Promýšlel svůj plán, zatímco tichým a jistým krokem odbočil na známou cestu, kde mu společnost dělal jen bzukot much a pištění komárů.

Jinak před ním všechno živé prchalo. Ptáci přestávali švitořit, jeleni s bílými ocásky na okamžik ztuhli a odskočili do hustého křoví. Šediví králíci se zavrtávali hlouběji do svých nor a veverka vystřelily vysoko do korun stromů. Nemuseli se ho bát, protože jeho panství se vztahovalo pouze na lidi, ať už umírali na stáří, nemoci nebo neštěstí, kdežto pro duše zvířat si chodili jiní. Jen osamělá puma odpočívající ve stínu nízkých větví před ním neutekla, neboť i ona byla nositelkou smrti.

Už došel téměř k chatrči, kde si měl vyzvednout další duši, když tu mu přeběhl po zádech divný, palčivý pocit. Zpomalil a pozorně se rozhlížel kolem, ale viděl jen vlnící se zelené větve, které se ohýbaly v poryvech větru.

A přece ho někdo sledoval, a nebylo to z jeho vlastní vůle, jako když se tu a tam rozhodl některému smrtelníkovi sám zjevit.

Zamžikal a vklouzl do nekonečného meziprostoru, aby zjistil, kdo to způsobil.

Sotva pět metrů od něj stála žena, dosud velmi mladá, skrytá za mohutným šedým kmenem dubu, oči upřené na místo, kde ještě před chvílí stál on. Přistoupil blíž a bedlivě si ji prohlížel.

Nemoc z ní sálala každým pórem, byla cítit z jejího potu a rozlézala se jí v podobě červené vyrážky po tváři a krku. Zlatavě hnědou pleť měla bledou, o pár odstínů světlejší než on sám. Mžourala na něj pronikavě, horečkou skelnýma očima a stála úplně bez hnutí.

Očividně ji zarazilo, že ze silnice náhle zmizel, a těkala pohledem po okolí, aby ho znovu našla.

Naklonil hlavu na stranu.

Většina lidí k němu byla slepá a zahlédla ho až na samém prahu smrti. Tak mu to ostatně vyhovovalo. Jenže ona se chovala docela jinak. Nepříjemný pocit rychle vystřídala zvědavost a v hlavě se mu rojila spousta otázek.

Jak to, že mě vidí? Proč? A především: co přesně vidí?

Právě pro její duši měl nyní namířeno. Přestože jí zbývalo už jen pár okamžiků, nějak se mu ji nechtělo brát ze světa. Snad by mohl její odchod na chvíli odložit, aby se o ní dozvěděl trochu víc.

Stoupl si těsně za ni a znovu se zviditelnil. „Schovávaš se přede mnou, Nello?“

Trhla sebou, prudce se otočila, opřela se zády o hrubou stromovou kůru a medově zbarvená hruď se jí prudce dmula. Podomácku utkané šaty měla na ramenou roztržené, takže jí bylo vidět mateřské znamínko ve tvaru srdíčka a výmluvně rudé skvrny, které se táhly po klíčních kostech až ke krku. Zpod šátku na hlavě jí vyklouzávaly husté černé kudrny, celé lesklé potem. Všiml si, jak se Nelle zrychlil tep, když ji oslovil jménem, ale neutekla ani neodvrátila pohled. Necítil z ní *skutečný* strach, což v něm podnítilo ještě větší zvědavost.

„Mamka vždycky říkávala, že před smrtí se člověk neschová – ale je lepší se jí klidit z cesty, když dělá svou práci.“ Hlas měla tichý a chraplavý, oslabený vytrvalým kašlem.

„Tvoje máma byla chytrá žena,“ zamumlal.

„Když už jsi tady, tak se s ní nejspíš brzo uvidím,“ řekla Nella a bylo jasné, co má na mysli.

„Moc chytrá žena,“ opakoval a tentokrát to myslel jako kompliment pro ni.

Zachvěla se, ale dál se snažila stát zpříma. „Vypadáš jinak, než jsem si představovala.“

Zamyslel se nad tím. „Jak jinak?“

Odmělčela se a ztěžka se nadechla. „Viděla jsem, jak jsi odnášel páno-vu nejmenší holčičku Maybelle. Tehdy jsi byl zrzavá ženská v zelených

mušelinových šatech, která působila jako z jinýho světa. A když sis odváděl tenkrát v salonu sestru paní Carterový, měl jsi kůži žlutou jako včerejší kukuřičnej chleba. Ale vždycky jsem tě poznala, protože máš takový výrazný obrys, skoro černý.“

Smrtonoš ohromeně přikývl. Ještě nikdy ho žádný člověk neviděl tak zřetelně. „A to vidíš i teď?“

Přikývla a ukázala na něj. „Vidím to dočista jasně.“

„Už odjakživa?“

Probodávala ho sytě hnědýma očima, které se třpytily ve světle proudícím našikmo mezi větvemi. „Vídám tě už odmalička. A maminka tě vídávala zrovna tak. Nevím proč – to jsou holt věci mezi nebem a zemí. Nejspíš to bude od pánaboha.“

Na prsou ho pošimral nezvyklý pocit. Tohle nebylo obvyklé škemrání o milost na smrtelné posteli, když ho zatracenci prosili, aby si jejich duši ještě neodnášel. Tohle byl zajímavý rozhovor.

„Ty věříš v Boha?“

„Občas.“ Zadívala se někam do dálky.

„No tak, pojď se připravit.“ Pokynul jí silnou hnědou rukou, která pro ni byla naprosto skutečná, ačkoli pro ostatní lidi zůstávala neviditelná.

Cestou k její nízké chatrči, stojící na samém konci plantáže na okraji hustého lesa a vysokého ostružiní, nepromluvili ani slovo. Byl to i podle lidských měřítek ubohý příbytek, kam hrubě tesaná okna vpouštěla jen málo světla a čerstvého vzduchu. Ledabyly seříznuté dveře netěsnily, takže se jim záhadně dařilo přes den zadržovat uvnitř vedro a v noci vpouštět lezavě studený vzduch. Z hrubých mourovatých stěn vyřázelo proutí a v přítomí se na nich leskly střípky ústřicových skořápek. Na jedné straně stál jednoduchý krb, na druhé dva hrbolaté kavalce a vedle nich stojan s umyvadlem, džbán a dva nočníky, odkud se v dusném horku linul štiplavý chorobný puch. Kromě toho zahrnovalo vybavení chatrče už jen čtverhranný dřevěný stůl, dvě židle, pár kastrůlků a trošku suchých zásob.

Pomohl jí na nejbližší slamník, kde na špinavé látce ležela malá kniha se žlutou obálkou. Odsunul ji stranou, aby si mohla lehnout.

Jakmile se natáhla, všechna síla jako by jí z těla vyprchala. Posadil se na jednu z vachrlatých židlí a zadíval se na ni.

„Kde jsou ostatní?“ zeptal se, spíš jen aby řeč nestála.

„Když onemocněl dozorce, odvezli všechny zdravý otroky do domu pánova bratra a v panském domě zatloukli dveře.“

„Proč jsi nejela s nimi?“

Ukázala na svou kůži posetou vyrážkou. Oči se jí horečnatě leskly a šaty měla úplně propocené. Věděl, že lidé opouštějí své mladé i z méně závažných důvodů.

„Tak, a co teď?“ zasípala. Zakryla si při kašli ústa a na dlani se jí objevila krev.

Zamyslel se a pak odpověděl: „Vezmu si tvou duši a rychle odtud odejdeme.“

Přikývla a nic nenamítala. „Bude to bolet?“

„Všechnu bolest zanecháš tady.“

„To je dobře. Nic jiného jsem v životě nepoznala.“

Zašátrala po knize, Smrtonoš jí ji podal a letmo při tom pohlédl na název.

Robinson Crusoe.

„Je pro tebe důležitá?“

Přikývla. „Otec – totiž pan Carter – mi z ní předčítal, když jsem byla malá. Teď už si ji dokážu číst sama, protože jsem dávala pozor na hodinách jeho nevlastní dcery Mary.“ Přitáhla si svazek těsně k hrudi. „Je to pro mě tak trochu útěcha.“

„S sebou si ji vzít nemůžeš.“ A přece to lidé zkoušeli v jednom kuse. Zlato, šperky, doklady, jednou dokonce i výstavního vepře. Světský majetek neměl v příštím životě žádnou hodnotu. Kývl směrem ke knize. „O čem je?“

Vlastně ho to ani moc nezajímalo, jen se mu ji pořád nechtělo odnést – zatím ještě ne.

Otřela si ruku o sukni, kde zůstala krvavá šmouha. „O jednom muži, co se vydá do světa za dobrodružstvím a zažije všechno možné. Udělají z něj otroka, ale on se nakonec osvobodí.“

Smrtonoš ji pozoroval. „A to by sis přála taky?“

Přikývla tak horlivě, až zaúpěla. „Dala bych cokoli, abych mohla poznat svět. S bratrem jsme o tom vždycky snili. Jak odsud jednou odjedeme a budeme cestovat. Silas říkal, že život musí nabízet víc než jenom tohle.“ Malátně ukázala na popraskanou prkennou podlahu svého příbytku. Pak se rozkašlala a plíce jí zaplavil hustý, vlhký hlen.

Bylo zřejmé, že už jí moc času nezbývá.

Správně by ji měl teď uchopit a přepravit její duši na druhou stranu, ale... nějak se mu do toho nechtělo. Měl chuť si s ní dál povídat.

„Pověz, kam by ses vypravila, kdybys mohla?“ zajímal se a dál odkládal nevyhnutelné.

„Kamkoli, hlavně pryč odsud.“

„A žádné konkrétní místo tě nenapadá?“

Chvilí mlčela a přemítala, protože na nic podobného se jí zřejmě dosud nikdo nezeptal. „Chtěla bych se podívat všude. Na místa, co jsem o nich jenom slyšela, třeba do Paříže a Londýna nebo tam, odkud prý pocházel mámin tatínek. Chtěla bych vidět svět a všechny ty úžasný věci, co v něm jsou. Chtěla bych být svobodná,“ vypravila ze sebe s přerývaným dechem.

Smrtonoš pokrčil rameny, jako by ho její odpověď trochu namíchla. „Vlastně ani není o co stát. Jedno místo je jako druhé a lidi jsou všude stejní.“

„Tomu nevěřím. Myslím, že se někde určitě najdou lepší – aspoň než ti, co jsem poznala tady,“ prohlásila vzdorně.

Smrtonoš si posměšně odfrkl. „Můžu tě ujistit, že nikde nestojí za nic.“ Vzpomněl si na muže, kteří jižně odtud podpalovali celá města, jen aby si podmanili ty, které pokládali za méněcenné, a nechávali za sebou samou zkázu. Rozhodně si nezasloužili zůstat naživu, ale ještě nenastal jejich čas. Až na ně dojde řada, připraví jim něco mimořádného. Nakonec poznají, že nikdo není tak krutý jako on.

„Ale co já? Co jsem komu kdy udělala?“

Smrtonoš ji přelétl pohledem, jako by jí viděl až do morku kostí a poznal, jaká doopravdy je. Měla pravdu. Narodila se jako otrokyně v téhle Bohem zapomenuté době. Navzdory špatnému zacházení však její duše zůstávala čistá.

To se Smrtonošovi do plánů nehodilo, a tak to přešel bez dalšího komentáře.

„Ty jsi jediná. Miliony dalších jsou darebáci a jen čekají, co by komu mohli provést. Život na tomhle světě ani nestojí za námahu.“

Ohromením otevřela pusu. „Jak to můžeš říct? Zrovna *ty* bys měl přece nejlíp vědět, jakou má život cenu.“

„Viděl jsem toho víc než dost.“

Nella důrazně zavrtěla hlavou. „Tak v tom případě ničemu nerozumíš. Myslím životu. Já taky poznala trápení a přišernosti habaděj. Ale mamka mi připomínala, že se vždycky najde mezi lidmi láska, i na tomhle hrozném místě.“ Nepochybně měla na mysli plantáž, kde musela s ostatními dřít. „Třeba v rodině... i když už všichni odešli. Vždycky se najdou lidi, který máme rádi a oni mají rádi nás... i kdyby to bylo už jenom ve vzpomínkách. Tohle po nás nakonec zůstane. Jen díky tomu dokázali našinci přežít tohle peklo. Díky naději. Kdybys dal lepší pozor, určitě by sis toho všiml.“

Povytlhl obočí údivem nad její kuráží. I na prahu smrti, tváří v tvář vší hrůze, co si vytrpěla, byla ochotná přít se se samotnou smrtí. „Takže ty myslíš, že v lidech nevidím dobro?“ zeptal se jí. „A ty... bys mi ho dokázala ukázat? To se snažíš naznačit?“

Pohled se jí najednou rozjasnil. „Nech mě žít – dovol mi prožít život ještě jednou. Ukážu ti to dobro. Je všude kolem nás.“

Smrtonoš se posměšně usklíbl, ale její návrh ho zaskočil. Nežila ještě dost na to, aby poznala pomýlenost svých slov. Kdyby chodila po světě tak dlouho jako on, došla by nutně ke stejnému závěru. Ona, narozená jako otrokyně, by to přece měla vědět líp než kdokoli jiný.

Na chvíli se zarazil a zvažoval její nabídku. Už spousta lidí žadonila, aby je na poslední chvíli ušetřil, ale on se nikdy nedal obměkčit. „Takže ty bys chtěla žít dál?“

Střelila po něm pohledem. „Ano.“

Smrtonoš byl podivně rozrušený: dosud se nikomu nesvěřil se svými myšlenkami, natož s plány. Znovu si je v hlavě promítl. Připadalo mu to jako nejlepší řešení. „Lidi už mě unavují. Mohl bych vzít tvou duši, přenést ji do nového světa a tam bys mohla prožít život znova.“

„Jak to myslíš, do nového světa?“

„Do toho, co vznikne, až tenhle zničím,“ prohlásil Smrtonoš jako-by nic.

Prudce se narovнала, oči vytřeštěné, jako by sebrala poslední síly. „Ale to nesmíš! Co všichni lidi? Co můj bratr Silas? Vždyť pořád někde žije. To je chceš dočista všechny zahubit?“

Zamračil se. Zřejmě nedokázala jeho prostý plán ocenit. „Jenže o to právě jde. Myslím, že nikdo z nich nestojí za záchranu. Bude jediné dobře začít znova od nuly,“ vysvětloval. „Pochopila bys to, kdyby –“

„To teda rozhodně ne!“ Nellin hrudník se namáhavě zvedal. „Jsem tu přece já, Silas, i moje maminka byla dobrá, než umřela, a jistě i plno dalších. Určitě nejsme všichni tak špatní, jak říkáš.“

„Ujišťuju tě, že mám pravdu.“

„Najdu ti důkazy. Ukážu ti, co sám nevidíš. Dej mi ještě jednu šanci... na život.“

Nechat ji naživu... na světě tak, jak je. Smrtonoš se nad tím zamyslel. Dokázala by to? Způsobit, aby v nich našel zalíbení? Ukázat mu něco, o čem zatím neví? Její sebejistota ho bavila. „Takže když tě ušetřím, daruju ti nový život, tak mi opravdu přineseš důkazy? A já se pak rozhodnu, jestli má lidstvo dál pokračovat?“

Oči se jí rozšířily hrůzou, ale přikývla. „Jaké důkazy by sis představoval?“

Opravdu, jaké? Sjel pohledem ke žluté knize.

Smrtonoš se široce usmál, protože ho už dlouho nic tolik nenadchlo. „Jako v té tvé knize – budeš Robinson Crusoe. Zapisuj svá dobrodružství, ukaž mi, že člověk stojí za záchranu.“ Dosud nevěnoval hloupým zápiskům lidí, co se marně snažili zanechat po sobě stopu, žádnou pozornost. Ale tohle bylo něco jiného. Tohle psaní bude určené pouze jemu.

„A co za to?“ Přimhouřila oči. „Vždycky člověk musí zaplatit nějakou cenu.“

Nella nepřestávala Smrtonoše ohromovat. Pomyslel si, že ačkoli toho ze světa za hranicemi Carterovy plantáže v Georgii moc nepoznala, přece jen pochopila základní pravidlo života: za každou nabídku

ku se platí. „Dám ti druhou šanci, po které toužíš. Opravdovou šanci poznat život, nejen chatrče otroků. Věnuju ti rovnou několik životů na svobodě a dar, že ti budou rozumět všude, kam přijdeš. A ty pro mě budeš psát. Dokaž mi ty svoje vznešené řeči o vykoupení a lásce –“

„A co ztratím?“ přerušila ho.

Smrtonoš se opřel na židli, ale její neuctivé chování v něm zvědavost spíš ještě znásobilo. Pomalu se mu v koutku úst začal rýsovat úsměv. „Nebudeš mít potomstvo. Žádnou rodinu. Nezanecháš na téhle zemi hmatatelný odkaz. Jenom slova, která pro mě napíšeš. A nesmíš o naší úmluvě nikomu nic prozradit.“ Roztáhl širokou hnědou dlaň, jak ho ten nápad samotného nadchl. „Co ty na to?“

„A jak se k mému psaní dostaneš?“

„Budeš ho postupně zveřejňovat a já se s tebou jednou za čas sejdu, abychom ho probrali, nebo cokoli dalšího, co mi budeš chtít ukázat.“

Zhluboka a přerývaně se nadechla. „A jak poznáš, že ty příběhy pocházejí ode mě?“

„Prostě to poznám.“ Líbilo se mu, jak ho podceňuje. „Nějaké další otázky?“

„Jak dlouho to potrvá?“

„Dokud to vydržíš.“ Usmál se ještě víc. „Vzhledem k náročnosti úkolu nepředpokládám, že to bude příliš dlouho.“

„A když se neshodneme?“

„Tak zemřeš. Vezmu si tvou duši a s ní i zbytek světa, jak jsem si naplánoval.“

Sledoval, jak jí hlavou proběhl proud vzpomínek: na jejího bratra a prvního kamaráda Silase, kterého před pěti lety prodali někam na předměstí New Orleansu. Na maminku, která krátce na to zemřela. A na její následující osamělý život otrokyně a dcery pana Cartera. „To přece nemůžeš.“

„Ale ano, můžu, a taky to udělám.“ Usmál se na ni, navzdory jejím úzkostem spokojený se svým nápadem. „Bude záležet jen a pouze na tobě a na tom, jak splníš naši dohodu. Jestli mě nepřesvědčí tvoje psaní a to, co mi ukážeš, tak půjdeš se mnou a tenhle svět vezme taky za své.“

Chaloupku naplnil její těžký dech, zatímco mlčky zvažovala jeho nabídku – buď dar života, nebo jistou smrt.

Nella zvolna natáhla ruku. „Přijímám.“

Vzal její útlou dlaň do své. Uvažoval, kdy asi uzná porážku – kdy uvidí svět jeho očima a podvolí se jeho vůli.

„Čas od času se za tebou zastavím – dám ti vždycky vědět. Mezitím se budu těšit na to, co mi připravíš.“ Natáhl dlouhý hnědý prst a přejel jím dívce po čele.

Nella se zachvěla. Sledoval, jak jí po kůži přeběhl chladivý pocit ustupující bolesti. Zvedla se a poprvé po dlouhé době se bez námahy nadechla, jelikož měla náhle plíce docela čisté. Ohromeně zírala na své ruce, z nichž zmizely všechny rudé skvrny, sytě hnědá kůže byla hladká a pohyb ji už nebolel. S uspokojením pozoroval, jakou u ní způsobil proměnu.

Smrtonoš vstal a zvedl za ruce i Nellu. Trochu zavrávorala, ale pak našla rovnováhu a přitiskla si knihu k hrudi.

Podívala se na něj vykulenýma a nejistýma očima. „A co bude teď?“

Usmál se, až se mu v opáleném obličejí zablýskly bílé zuby. „Pravda, co teď?“

ČÁST I

SAVANNAH

ČERVEN, SOUČASNOST

LIST *SAVANNAH TRIBUNE*

Sloupek „Stopy v prachu“

KŘÍŽOVATKA SVĚTŮ: ZUBATÁ SE NAŠEMU MĚSTU VYHÝBÁ

Vivian Edwardsová

Strašidelné zvěsti o městu Savannah se odjakživa zakládaly na pravdě, jakkoli se je mnozí pokoušejí popírat. Vedení města se dlouhodobě snaží vyvracet tvrzení turistů, že se jim nad postelí v hotelu Marshall House zjevil duch, případně že někoho zahlédli číhat za dubem na Madison Square, jako by tu po sobě zanechal cosi nedokončeného nebo si zkrátka nebyl svým odchodem ze světa zcela jist. Starosta a další městští předáci by nejraději lovce duchů, kteří tu pátrají po paranormálních jevech, vykázali za hranice města a nalákali místo nich návštěvníky vyššího kalibru. Ale co když je naše město, známé svou jižanskou pohostinností, zároveň jakousi křížovatkou mezi pozemským a posmrtným životem... anebo ještě hůř, co když smrtka naše město přehlíží – co když zubatá zlenivěla, takže tu po ní zůstává nepořádek a nepokojné duše?

Pokud si během dovolené přejete zhlédnout něco z onoho světa, pak vám má Savannah jistě co nabídnout. Podívejte se na speciálního průvodce na straně...

1.

Sedím jako obvykle ve své oblíbené kavárně a čekám na Smrtonoše. Příjemně se mi tu tráví čas, než se dostaví na naši pravidelnou schůzku, aby ohodnotil, co jsem v poslední době napsala.

Širokými okny proudí dovnitř slunce a zaplavuje kavárničku v pařížském stylu teplým, útulným světlem. Zvonek nade dveřmi se každou chvíli rozcinká, jak se dovnitř hrnou další zákazníci v krátkých tričkách, kraťasech a žabkách, které sem nalákala vůně čerstvého pečiva a silné kávy.

Řadí se u pultu s nachystanými foťáky, aby si pilně zaznamenali autentickou atmosféru města Savannah, a nemůžou se vynadívát na lákavou nabídku duhově zbarvených makronek, čokoládových šátečků a voňavých croissantů. Podnikem se nese změt hlasů a tiché hudby, která se line z ukrytých reproduktorů a mísí s vrčením mlýnku na kávu a klototáním kávovaru, z něhož pryští do bílých šálků hladký proud husté tekutiny.

Vezmu do ruky noviny *Savannah Tribune* a znovu pročítám svůj pravidelný sloupek „Stopy v prachu“, tentokrát o málo známé historii černošských obyvatel Savannah a okolí. Jak zvláštní, tahle potřeba vidět vlastní slova vytištěná, a přece nikdy nedokážu odolat.

Co chvíli zvednu oči od čtení a zaposlouchám se do švitoření turistů, kteří si vykládají o výstavních domech z dob před občanskou válkou, o dlážděných ulicích a o tom, že se po starém městě údajně

potulují duchové. Všechn ten lomož pro mě představuje vítané rozptýlení od duchů, kteří straší pro změnu v mé hlavě.

V téhle kavárně se mi dobře čeká, než znovu stanu tváří v tvář smrti. A čekání mám za sebou opravdu hodně.

Nikdy bych nevěřila, že to potrvá tak dlouho.

Myslela jsem, že mě Smrtonoš navštíví hned po Winstonově smrti.

Představovala jsem si, že prostě zvednu oči od lůžka a uvidím posla smrti, jak se opírá o dveře nemocničního pokoje, hlavu nakloněnou, ruce založené na prsou, ve tváři samolibý úšklebek a v očích plamínky, protože vyhrál – protože se ukázalo, že měl možná celou dobu pravdu.

Kéž by tehdy opravdu přišel.

Winston byl poslední milovaný člověk, kterého jsem ztratila. Poslední kapka, která mě zlomila, takže od té doby píšu mñ a mñ.

Jenže on nedorazil.

Neobjevil se tehdy a nepřichází ani teď.

Od chvíle, kdy jsem vyšla z nemocnice, uplynuly už tři roky, dva měsíce, šest dnů a šestnáct hodin, a stále nic. Občas jsem Smrtonoše nepotkala celé roky a někdy mezi jeho návštěvami uběhlo třeba i deset let. Dřív jsem se vždycky děsila, kdy se objeví, bála jsem se těch setkání, protože jsem nikdy nevěděla jistě, jestli ho moje zápisky uspokojí natolik, aby naše věčná dohoda mohla dál pokračovat... aby moje duše i všechny ostatní zůstaly dál v sázce.

Nepopírám, že i přes obrovskou tíhu svého úkolu jsem zažila i leccos krásného. Slyšela jsem na Velikonoční neděli u Lincolnova památníku zpívat Marian Andersonovou, seděla jsem vedle Langstona Hughese, když psal svoje „Unavené blues“, inspirované jedním z našich nočních tahů, a projížděla jsem spolu s Olliem Stewartem v konvoji Charlese de Gaulla při osvobození Paříže roku 1944. Jako reportérka jsem byla u toho, když prezident Lyndon B. Johnson podepisoval v roce 1965 zákon o volebním právu pro všechny občany.

Sledovala jsem na zrnité černobílé televizní obrazovce, jak lidé udělali první kroky na Měsíci, a napsala jsem o tom do novin. Už po

dvě staletí shromažďuju a zaznamenávám hory důkazů o tom, kolik toho má lidstvo v sobě dobrého – o naší úžasné moudrosti, vynalézavosti a povaze, která stojí za záchranu. Nikdy to nebyl jednoduchý úkol – sepsat příběhy o všech lidech, s nimiž jsem se setkala, a o místech, jež jsem navštívila, v zoufalé naději, že najdu dostatek důkazů, abych všechny zachránila.

Za čtrnáct dnů uplyne přesně 240 let od chvíle, kdy jsme se tehdy v chatrči na plantáži poprvé setkali. Přemýšlím, co asi řekne na můj poslední sloupek. Takový kratičký článkuček, úplně nic proti dlouhým cestopisům a reportážím, které jsem psávala kdysi a jež se objevovaly v nejprestižnějších listech. Jenže psát do černošských novin mi vždycky připadalo důležitější, jako by tam moje slova mohla rezonovat navěky. Už bych měla rychle vypracovat další text, protože termín se neúprosně blíží, ale zatím nechávám notebook ležet bez povšimnutí.

Vtom mi zapípá telefon. Připomínka přednášky, na niž se chystám dnes večer. Nalistuju znovu titulní stranu novin a sježu prstem po recenzi na článek doktora Sebastiana Moorea, historika mezinárodní žurnalistiky, který se specializuje na černošské novináře. Při čtení titulku mi přeběhne mráz po zádech: ZAPADLÉ HLASY: PÁTRÁNÍ PO ČERNOŠKÁCH V HISTORII ŽURNALISTIKY PROSTŘEDNICTVÍM DÍLA JIMI IRELANDOVÉ A DALŠÍCH.

To jméno ve mně vyvolá ohňostroj vzpomínek. Šlo o jedno z mých mnoha převtělení. I po tak dlouhé době mi vždycky zatrne, když někde zahlédnu černé na bílém své dřívější já.

Prohlížím si čtyři písmena svého někdejšího jména, která mi evokují život v dávné minulosti, a nedokážu se ubránit pokušení aspoň na okamžik se k němu v duchu vrátit. Nastavila jsem si v počítači upozornění na všechna svá stará jména, kdyby o nich náhodou v univerzitních databázích nebo jinde na internetu padla zmínka. A tady zjevně došel nějaký nafoukaný profesor k názoru, že moje dílo stojí za důkladný rozbor – dokonce přímo v časopisu *New Yorker*. Uráčil se na mě shlédnout ze svojí slonovinové věže. Dnes večer mám v úmyslu zjistit, kdo si ten pán myslí, že je.

Mrknu na hodiny na telefonu a podívám se na řídnoucí hlouček u pokladny. Jestli chci na přednášku dorazit včas, mám jen taktak čas na další kávu. Musím zjistit, co ten chlap hodlá o mně a mém díle vykládat.

„Vivian!“

Zvednu hlavu. Už tak dlouho žiju osaměle, že jsem svému současnému jménu málem odykla. Odstrčím pero a blok a jsem za to vyrušení tak vděčná, že ihned seskočím z barové židle.

Od výdejního pultu na mě mává Ruby a v natažené ruce drží kelímek s kávou. Je to nejbližší člověk, kterého tu od návratu mám. Když mi servíruje kávu, vždycky se zajímá o mou práci a vyptává se, co právě píšu.

Možná bych mohla napsat zrovna o ní. Zaslouží si to. Pod krásnou tvář ukrývá spoustu trápení, které si prožila. Má slunnou povahu, která z ní doslova sálá a zaplavuje zákazníky teplým světlem, a přitom řídí kavárnu pevnou rukou. Nikdo by nepoznal, že musela začít od nuly po požáru, který připravil o život její matku a málem i ji, ani s jakými obtížemi vychovává sama mladšího bratra. Ruby patří k těm skvělým lidem, co jdou dál navzdory překážkám a nepřestávají věřit, že život může být dobrý. V tom se mi trochu podobá.

„Ty mi snad čteš myšlenky,“ povídám, když přistoupím blíž.

„Copak, nejde ti psaní od ruky?“ kývne směrem k otevřenému notebooku na mém stolku.

Pokrčím rameny a vezmu si od ní kelímek. „No jo, nemám dneska den.“

Poslední dobou se mi nedaří nic kloudného napsat a sloupek „Stopy v prachu“ představuje poslední ubohý pokus. Jinak píšu hlavně recenze na penziony a restaurace, případně články o návštěvách obskurních historických památek. Po Winstonově smrti jsem přestala cestovat a sbírat příběhy. Nedokázala jsem ale *úplně* přestat psát, protože staletého návyku se člověk jen tak nezbaví. Teď mám sešity plné nedokončených textů, které se marně snažím dopsat, a proškrtaných pokusů o novinové sloupky – víceméně jsou to však drobký vzpomínky, viněty životů, co jsem prožila, a lidí, jež jsem ztratila. Moje

maminka, bratr Silas a všechny lásky, které jsem po cestě poznala: do řádků prosakují střípky uplynulých staletí a občas působí spíš jako fantazie než skutečnost. Kdyby si moje zápisky někdo přečetl, beztak by jim nevěřil.

Ruby chápavě přikývne. „Však ono to zase přijde. Musíš být nejlepší, když píšeš pro *Atlantic*! Brzo tě políbí múza a zase napíšeš super články,“ prohlásí se zářivým úsměvem.

„Občas si tím nejsem tak jistá,“ poznamenám. Zejména když čekám na Smrtonoše a jeho nejnovější verdikt.

„Ale jdi, máš ještě moře času, abys něco předvedla. Jak říkávala moje máma: jsi teprve jarní kuřátko.“

„To sotva. Spíš stará slepice.“

Ruby se dá do smíchu. „Ty občas mluvíš, jako by ti bylo nejmíň sto.“

Usměju se na ni. *Kdybys tak věděla*. Usrkávám kávu, opojnou kombinaci espressa a květů levandule, a cítím, jak mi po jazyku proudí medově lahodná tekutina. „Kolik jsem dlužná?“ Přehodím si kelímek do druhé ruky a šmátrám v kabelce. Vtom mi svitne, že jsem si zapomněla peněženku. „Já nemám –“

„Dovolíte?“ Vedle mě se znenadání objeví ruka s několika dolarovými bankovkami.

Rychle se ohlédnu na vysokého muže. Má na sobě bílou košili, která se mu odráží od sytější hnědé kůže, a v brýlích s hranatými obroučkami vypadá trochu jako černošská verze Clarka Kenta. Vlasy ostříhané po stranách nakrátko a nahoře malinko delší, takže se mu kroutí v černých kudrlinkách, a na bradě stín strniště. Odhaduju, že mu bude něco přes třicet, a očividně je ve výborné formě, protože se mu pod košili rýsují bicepsy. Pod paží svírá žlutý poznámkový blok a nějakou červenou knihu. Napadne mě, co asi čte. Začíná ve mně klíčit zvědavost.

Když pokládá peníze na pult, zavadí o mě ramenem.

Trhnu sebou. Zaskočí mě nejen to velkorysé gesto, ale i vlna tepla, která mě při dotyku jeho kůže zaplaví. Už tak dlouho se mě nikdo nedotkl. Dávno na mě žádný člověk takhle nezapůsobil.

„Děkuju vám,“ vykotám, zatímco Ruby po nás zvědavě téká očima. „Ale to nemůžu –“

„Vždyť jste bez peněz,“ prohodí škádlivě, zadívá se mi přitom upřeně do očí a na rtech mu pohrává úsměv plný naděje.

Zrudnu a stojím tam dočista zmatená, zatímco on zkoumá pohledem mě a já zase jeho, jako by se čas zastavil. Ty letmé pohledy... ten zrychlený puls... vypjaté emoce... Téměř slyším slabé šumění osudu a mihne se mi hlavou: *Co když?* Tu otázku jsem si nepoložila už roky a nenapadlo by mě, že na ni ještě vůbec někdy dojde.

Už jsem zapomněla, jaké to je, když vás někdo opravdu vidí a obdivuje.

„Neznáme se odněkud?“ Povytáhne tázavě obočí. „Mám zvláštní pocit, jako bych vás už někde viděl.“

„Ne.“ Konečně se vzpomatuju. „A ty peníze rozhodně nemůžu přijmout. Ruby, mohla bys –“

„Budete mít u mě jen malý dluh,“ usměje se. „Třeba mi koupíte kafe příště zase vy?“

Užuž se chystám něco odpovědět, když tu mou pozornost upoutá úzký podlouhlý stín. Venku za výlohou přechází v davu turistů vysoký pán s mléčnou pletí a kaštanovými vlasy – a zřejmě pouze já vidím jeho zesílené tmavé kontury. Vzápětí mi zmizí z dohledu a mě zalije horko a zrychlí se mi dech.

To je *on*.

Smrtonoš.

„Není vám něco?“ Hezoun, co mi chce koupit kávu, se zatváří ustaraně a v očích má laskavý výraz. Natáhne ruku a málem se mě dotkne.

Ruby přimhouří oči.

Polknu, ztěžka dýchám a zamžikám, abych znovu viděla jasně. „Omlouvám se,“ vyhrknu. „Jste moc hodný, ale už musím běžet... Mám zpoždění.“

Dřív než mi stačí odpovědět, nacpu si věci do tašky a prchám.

Zvonek nad dveřmi se za mnou rozcinká a vyběhnu ven do odpolního slunce. Zastavím se před vchodem a pročešávám očima obě strany ulice, kde je vzduch ztěžklý prachem a výfukovými plyny z nedalekého staveniště.

Turisté chodí sem a tam, případně posedávají u litinových stolků a obdivují architektonické skvosty města Savannah, zatímco po vozovce před kavárnou projíždí řada aut. Prohledávám davy na chodníku a v hlavě mi hučí. Navzdory vlhkému vedru mi běhá mráz po zádech a já si přitisknu kabelku k hrudníku, až papíry uvnitř zašustí, protože vím, co to znamená.

Za chvíli zjistím, jestli se blíží konec světa.

2.

Hledám Smrtonoše, dokud nenastane čas jít na přednášku. Chvilí uvažuji, že tam snad ani nepůjdu, protože vyhlídka na setkání s ním po tak dlouhé době mě naplnila natolik silnou směsicí očekávání, obav a zvědavosti, až mi jde hlava kolem. Nakonec ale přece jen vstoupím do narvaného přednáškového sálu, ačkoli se mi pořád ježí vlasy na zátylku.

Světla v hledišti jsou už ztlumená a děkanka fakulty vystupuje po kovových schůdcích na pódium. Pospíchám se usadit na poslední volné místo v zadní řadě, nervózně si mačkám ruce v klíně a na pažích mi naskakuje husí kůže. Rozhlížím se po přítomných, ale nikdo si mě nevšímá. Oči všech jsou upřené na řečníště a na děkanku.

Pátrám očima po Smrtonošovi. *Je tu někde?*

Necítím jeho přítomnost.

V prostoru se nevznáší ta neúprosná vážnost, kterou kolem sebe vždycky šíří – ten pocit, při kterém se člověku úzí dech a srdce buší jako zvon, primitivní strach z hmatatelné hrozby, jež visí nad samotnou naší existencí.

Proč se objevil a zase zmizel?

Rozhlédnu se po sále a v břiše mě znovu bodne. Proč se mi předtím jenom mihl před očima? Tentokrát jeho zjevení působilo jinak – anebo je možná po Winstonovi všechno jiné.

Chtěl mi tím něco naznačit? Dát mi vědět, že si ho nemůžu podle libosti přivolat, ať se snažím sebevíc? Že ho nenajdu, pokud si to sám nebude přát... pokud se mi nebude chtít ukázat?

Potřesu hlavou a opřu se. Přestože se známe už pár staletí, pořád nedokážu odhadnout, co má za lubem. Žádná pozvánka na schůzku mi nepřišla. A ty se přitom nedají přehlédnout.

Zhruba každých deset let se mi obvyčně na nočním stolku nebo psacím stole objeví nějaký předmět a na něm adresa na bílém křídovém papíře, snad aby mi připomněl, že si může chodit, kam se mu zlíbí, a že se na jeho žádost musím vždycky dostavit.

Přehrávám si znovu v hlavě celý uplynulý den. Nic na mě nečekalo, a přece jsem v morku kostí tušila, že se co nevidět setkáme.

Co ho sem konečně přivedlo?

Že by varování v mém sloupku? Anebo ten muž, co se mnou flirtoval v kavárně?

Vlastně jsme spolu téměř nepromluvili, ale na tom nezáleží.

Dodnes se mi hrdlo stahuje při vzpomínce na to, co Smrtonoš provedl Diegovi.

Vím, čeho je schopen. A vím taky, co ho dokáže rozhněvat.

Na plátně se objeví fotografie známé tváře, která mě vytrhne ze zamyšlení.

Děkanka Suttonová, která na Státní univerzitě v Savannah vede fakultu žurnalistiky, pokračuje v úvodním projevu. V tmavomodrém kostýmku, bílé hedvábné halence, nízkých lodičkách, s dvojitou šňůrou perel na krku a vlasy zapletenými do tenkých copánků a vyčesanými do elegantního drdolu vypadá nádherně, když se tak rozhlíží po přítomných.

„A za podporu této skvělé série přednášek děkujeme Reynoldsově nadaci, založené na počest Winstona Reynoldse, vynikajícího ekonomy, finančníka a váženého absolventa naší univerzity.“

Plátno teď zdobí Winstonova tvář s jemnými vráskami a dohněda opálenou pletí, na krku typického motýlka, s hustým bílým knírem a rozježeným obočím, pod nímž se mu v tmavých očích pořád rošťácky blýská stejně jako před lety, když jsem ho jako chlapce poznala.

Pohled na něj ve mně znovu prohloubí smutek ze všeho, o co jsem před třemi lety přišla.

Na okamžik zavřu oči a zase mi zní v uších jeho bláznivé vtipy a vzpomínám, jak mi vždycky uvařil čaj a pak poslouchal, jak řečným páte přes deváté o svém posledním článku. Přitisknu si ruce na břicho, jako bych potřebovala nějak ukotvit svůj žal. Prožila jsem už tolik životů, že bych měla být zvyklá neustále někoho milovaného ztrácet a ta rána nožem do srdce by už neměla tolik bolet. Jenže jeho smrt pro mě byla ze všech nejtěžší, jako by se uzavřela poslední kapitola mého života.

Dál hledím na plátno, zatímco děkanka Suttonová líčí jeho zásluhy, dílo i odkaz jeho matky, načež se odmlčí, aby náležitě uvedla hlavní novinu, vyřízenou pomocí desítek e-mailů.

„Je mi velkým potěšením oznámit, že kromě této letní série přednášek nám Reynoldsova nadace na památku jeho odkazu věnuje také pětadvacet milionů dolarů, díky nimž budeme moci opravit východní křídlo této budovy a nabídnout *plné stipendium* všem našim studentům žurnalistiky, současným i budoucím!“

Sálem se rozlehne bouřlivý aplaus, všichni přítomní povstanou a jejich výkřiky a pískot se nesou až ke stropu. Já zůstanu sedět a nechávám přes sebe přelít vlnu energie, užívám si tu chvíli a v prsou se mi rozlévá teplo.

Nikdo v sále nemá tušení, že ty peníze pocházejí do značné míry ode mě, že jde o výdělek nashromážděný za několik životů. Vynaložila jsem na pomoc druhým už pár milionů, ale vždycky se držím v pozadí a v anonymitě, takže se mi málokdy poštěstí zakusit podobné zadostiučinění. Je tak příjemné prožívat radost – pocít, který mi už nesmírně dlouho chyběl.

Děkanka Suttonová celá září a čeká, až potlesk postupně utichne. „Jsme za ten dar opravdu vděční, protože nám umožní spoustu skvělých věcí na dlouhou, velmi dlouhou dobu.“

Po jejím upřímném poděkování na mě znovu dolehne ledový příkrov reality a s ním i mrazivý pocit viny.

Je to vážně úžasný dar – jenže pro budoucnost, která se neuskuteční, pokud se mi nepodaří vyhrát sázku se smrtí. Znovu pohlédnu do

tašky na noviny, pomačkané od neustálého pročitání mého posledního sloupku. Bude to stačit? Prostě musí.

Děkanka Suttonová pokračuje: „A dnes je mým potěšením představit vám nejnovější přírůstek na katedře žurnalistiky. Přechází k nám z Mullinsovy univerzity, kde přednášel o africké a afroamerické historii, přičemž se věnoval především historické literatuře, černošské žurnalistice a digitálním médiím obecně. Jeho první kniha, *Cestopisy černošských autorů*, se na žebříčku *New York Times* zařadila mezi dokumentární bestsellery a vznikl podle ní seriál na kanálu Discovery. Nyní pracuje na novém projektu na téma černošských novinářek minulosti. Je mi velkou ctí, že zde mohu přivítat doktora Sebastiana Moorea.“

Diváci nadšeně tleskají, zatímco profesor stoupá na pódium, aby si s děkankou potřásl rukou. Jakmile se otočí tvář do světla reflektorů, zhoupne se mi žaludek.

Je to ten muž z kavárny.

Strnule přihlížím, jak si na řečnickém pultíku rovná poznámky, zpod žlutého bloku mu pořád vykukuje ta červená kniha, načež se napřímí a osloví publikum. Spolknou obavu, že mě v té kavárně mohl opravdu poznat... jako ženu, která je dávno po smrti. Můj mozek honem probírá v paměti fotografie Jimi – mě –, které vycházely v listech, pro něž jsem kdysi psala. *Kdyby mě poznal, tak by to přece řekl, ne?* Byl by to pro něj šok. Toho pomyšlení se držím jako tonoucí stébla, zatímco on začíná svou přednášku. Převlékl se a má teď na sobě dokonale padnoucí černé sako, jež dává vyniknout jeho širokým ramenům. V ostrém bílém světle na jevišti působí jeho hnědá kůže najednou hladší a zářivější, jako by ji nosil s větším sebevědomím, a každou chvíli se mu při úsměvu dělají dolíčky ve tvářích. Proměnil se v doktora Sebastiana Moorea, zkušeného profesora historie a úspěšného akademika.

V profesora, který se chystá přednášet o mně.

Doktor Moore se opře rukama o okraj řečnického pultíku, očividně bez trémy, zřejmě mu vůbec nevadí být středem pozornosti: všichni jsou na něj zvědaví. Odkáše si. „Nejprve bych rád poděkoval děkance, všem kolegům a univerzitní komunitě za vřelé přivítání.“ Usměje se na nás a my mu úsměv bezděčně opětuje, protože jeho nadšení je nakažlivé. „Během dnešního setkání se chci hlouběji věnovat svému oblíbenému tématu a představit vám některé zapadlé hlasy černošské žurnalistiky. Nemyslím jména známých novinářů nebo redaktorů, ale hlasy a životy běžných Afroameričanů, kteří psali reportáže ze svých cest.“ Hlas má znělý a hluboký a na plátně se objeví obálka jeho knihy. Pohodlně se u pultíku opře a celý sál jako by se zmenšil, jako bychom s ním seděli v obýváku a přátelsky klábosili.

Pokračuje: „Inspirací pro knihu *Cestopisy černošských autorů* se mi staly příběhy, které lidé běžně sbírají na cestě životem – příběhy, jež vyprávíme na základě vlastních bohatých zkušeností, když objevujeme tento svět a přijímáme všechno, co nám nabízí, navzdory tomu, že nám druzí házejí klacky pod nohy.“

Jeho slova, pronášená příjemným, upřímně znějícím barytonem, mě zasáhnou v hloubi duše. Je to dobrý řečník i vypravěč, umí dovedně proplétat různá vlákna historie a utkat z nich ucelený příběh o síle, odolnosti a naději. Přestože přednáší před plným sálem, dokáže vyvolat v každém divákovi dojem, jako by promlouval přímo k němu – pouze k němu –, jako by to byl osobní rozhovor ve dvou. „A přitom tolik hlasů, zejména těch ženských – a mám na mysli hlavně černošky –, zůstalo umlčených a zapomenutých.“

Obecenstvo tleská. Šikovní řečnická ozdoba, když chce člověk získat přízeň převážně ženského publika. Hlavou mi prolétnou slova z jeho článku v časopise *New Yorker*. „Ze všech pozoruhodných cest Jimi Irelandové a jejích přímých svědectví o monumentálních historických událostech na prahu moderního světa je zřejmé, že jde především o naivní očitou svědkyni, která opomíjí odvrácené stránky lidské povahy... temná místa, kde se neuchytí světlo a kde padá jedno destruktivní rozhodnutí za druhým. Přehlíží lidskou touhu po hořkosti a bolesti i naši věčnou tendenci k sobectví.“ Při

tom pomyšlení si posměšně odfrknu. *O čem to vůbec mluví?* Jeho hodnocení mých textů je úplně pomýlené. Kdyby jen věděl, proč jsem psala právě takhle...

Zatínám zuby a doufám, že to vydržím až do konce, jestli bude tuhle tezi razit i nadále. Jenže jak prochází jednotlivé snímky – a na nich fotografie spisovatelek černé či hnědé pleti na různých exotických místech –, proti své vůli mu visím rtech, očarovaná jeho kouzlem stejně jako ostatní v sále.

Když se na plátně objeví zrnitý portrét mé vlastní tváře a má slova, propadnu se hlouběji do sedadla a křečovitě svírám opěrky.

„Zde vidíme dílo Jimi Irelandové, dopisovatelky několika významných černošských periodik, zejména listů *Chicago Defender* a *Montgomery Advocate*. Její články o cestování a hnutí za občanská práva vycházely také v časopise *Ebony*, kde působila od druhé světové války až do své smrti na počátku 90. let minulého století.“

V hlavě mi hučí, takže jeho další výklad sotva slyším.

Až do své smrti.

Mojí „smrti“.

Snažím se potlačit vzpomínky na všechny drobné triky, jimiž jsem po sobě zametala stopy, když jsem se zas a znovu stěhovala do dalšího města nebo nové země, abych začala od nuly. Musela jsem pokaždé všechno a všechny opustit. Musela jsem se vzdát zásluh za léta psaní článků pod svým jménem.

Zatímco hovoří dál, po zádech mi běhá mráz pochybností. Až dosud se všechny ty shody okolností daly rozumně vysvětlit, ale jak to, že si pro svůj článek i pro přednášku, na niž jsem dnes přišla, vybral právě moje slova, napsaná v jiném životě pod jiným jménem? Proč právě mě?

Jako by mi četl myšlenky, pokračuje: „Jimi se stala ústředním tématem mých přednášek a současného výzkumu, protože její texty byly jedny z prvních cestopisů, na něž jsem jako kluk narazil, když jsem trávil letní prázdniny u babičky v Alabamě. Probíral jsem se starými novinami, protože jsem se nudil a – jak si jistě umíte představit –, bylo mi vedro. Jakmile jsem se ponořil do čtení článků paní Irelandové,

už jsem se nepekl zaživa pod ventilátorem v babiččině obývací, ale přenesl jsem se do jiného světa, kam moje tělo zatím nemohlo, ale kam mě mohla přivést moje představivost. Všechno, co popisovala, bylo zkrátka úchvatné.“

Odmlčí se a váha jeho slov doléhá na všechny přítomné, možná nejvíc na mě. Cítím, jak můj nepřátelský postoj vůči němu začíná zvolna roztávat. „Ta zkušenost se stala jiskrou, která ve mně zažehla vášně pro cestování a úsilí o něco, co mě přesahuje. Ukázala mi, že lze prozkoumávat svět za hranicemi toho, co pro mě druzí stanovili. UVědomil jsem si, že své zkušenosti můžu sdílet, že mohou zaujmout i další lidi – a to prozření mě přivedlo až sem.“

Teď předčítá nahlas a jeho hlas nese moje slova celým sálem. Řady diváků kolem mě se rozplývají a já mám pocit, jako by mluvil jen ke mně. *„Cestování je most mezi tím, čím jste byli dřív, a tím, čím se teprve máte stát. Když prožijete svůj život jen na jediném místě, drží vás v sevření, nedovolí vám vyrůst, omezuje vás v mantinelech své skutečnosti. Ale jakmile jednou zahlédnete širší obzory – třeba jen možnost snít o něčem větším a podívat se o kousek dál –, tak možná na opačném konci světa potkáte sami sebe, své pravé já, které jste v sobě odjakživa nosili hluboko ukryté.“*

Odmlčí se a zahledí se směrem ke mně, přestože mě tady vzadu a ve stínu světel reflektorů nemůže vidět.

„V tom spočívá síla cestopisů. Umožňují vám poznat jiné místo, období nebo lidi očima druhého člověka, takže můžete zakusit pravdivost jejich životů napříč časem. Ale přestože jsem nadšeně hledal všechno, co se týká Jimi Irelandové... a dalších černošských novinářek jejího ražení, jako jsou Tessa Thorpeová, Maria W. Stewartová, Vivian Edwardsová, Ida B. Wells-Barnettová, Arden Bellová, Josephine St. Pierre Ruffinová, Hazel Garlandová, Carmella Whiteová a mnoho dalších, jejichž jména už v dějinách zapadla...“

Zahřeje mě u srdce, když slyším několik svých dřívějších jmen pohromadě s těmi skvělými ženami.

„... jedno jí mám přece jen za zlé. Vadí mi, že mají černošští spisovatelé z diaspory potřebu ve svých příbězích opomíjet odvrácené stránky života a cestování člověka afrického původu a vůbec všechno,